

Remissyttrande

Datum 2024-05-21

Diarienummer RS 2024-01065

Ert diarienummer U2024/00226

Utbildningsdepartementet

Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9)

Västra Götalandsregionen (VGR) har av Utbildningsdepartementet beretts möjligheten att yttra sig över Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9). VGR delar i huvudsak utredningens bedömningar och förslag i betänkandet men har vissa synpunkter:

3.1 Sverige bör arbeta för en förändring av artikel 31 i yrkeskvalifikationsdirektivet gällande klinisk utbildning

VGR stödjer betänkandets förslag att regeringen skyndsamt bör arbeta för en förändring av artikel 31 i yrkeskvalifikationsdirektivet i syfte att möjliggöra att simulering kan godtas som klinisk utbildning på sjuksköterskeprogrammet. Det är nödvändigt att vidga begreppet klinisk utbildning och möjliggöra att utbildning kan följa med utvecklingen av pedagogiska metoder och den utveckling som sker hälso- och sjukvården.

VGR vill poängtera vikten av att handledarna har en tydlig klinisk förankring när handledning sker i simulerad miljö.

4.1 Ett nationellt kunskapsstöd för handledarutbildning bör utformas

Utredningen föreslår att Nationella vårdkompetensrådet bör ges i uppdrag av regeringen att utforma en utbildningsguide för en generisk modulbaserad handledarutbildning på grundnivå. VGR är positivt inställda till att modulbaserad handledarutbildning tas fram och att det blir en nationell syn på innehåll och krav. VGR vill särskilt trycka på att det sker i samråd med hälso- och sjukvårdshuvudmännen och att den organiseras på ett sådant sätt att det är enkelt för kliniskt verksamma sjuksköterskor att genomgå utbildningen samt för arbetsgivaren att möjliggöra det. Att delar av handledarutbildningen kan ges digitalt är positivt och att handledarutbildning kan ges i kortare moduler från basal, till en mer avancerad nivå. Att fler hälso- och sjukvårdsutbildningar har samma bas i handledarutbildning skulle vara en vinst.

4.2 Ökad enhetlighet i bedömningen av sjuksköterskestudenters lärande bör främjas

VGR delar utredningens slutsats att en ökad harmonisering av bedömningsmetod och bedömningskriterier kan förbättra förutsättningar för god kvalitet i verksamhetsförlagd utbildning och skulle underlätta mottagandet och handledningen av sjuksköterskestuderande. VGR menar att det är av stor vikt att

det är en helhetsbedömning som främjas i metod och kriterier. En ökad enhetlighet bör inbegripa att även lärandemålen harmoniseras.

6.1 Ett avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och utbildning bör ingås

VGR instämmer i bedömningen att ett VULF-avtal kan genom en hållbar struktur för samverkan mellan aktörerna, bidra till att fler platser för verksamhetsförlagd utbildning av god kvalitet kan komma till.

VGR välkomnar förslaget att staten bör ingå ett nationellt avtal, kompletterat med regionala avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning (VULF) inom sjuksköterskeutbildningar och anser att det är en nödvändig reform för att säkerställa framtida kvalitet i sjuksköterskeutbildningarna. I förslaget om VULF-avtal finns som en förutsättning även förslag om att tillskjuta statlig finansiering för att avhjälpa hinder.

VGR instämmer även med utredningens förslag till organisation av ett VULF-avtal.

I avtalskonstruktionen som föreslås i utredningen tecknar staten ett nationellt avtal med Sveriges kommuner och regioner och Vårdföretagarna, vilka är intresseorganisationer. Västra Götalandsregionen inser att det kan ha ett symbolvärde genom att på nationell nivå inkludera kommuner och regioner genom berörda intresseorganisationer för att stärka nödvändigt samarbete mellan lärosäten och hälso- och sjukvården genom ett frivilligt och ömsesidigt ansvarstagande för verksamhetsförlagd utbildning (VFU). En ökad medverkan i VFU förutsätter samverkan mellan lärosäten, regioner och kommuner både nationell och regional nivå. Omställningen i Västra Götaland till en god och nära vård ökar i ambition och aktörerna inom systemet behöver fungera tillsammans för att kunna erbjuda invånarna en personcentrerad vård. VFU behöver bedrivas där patienterna befinner sig och inkludera den digitala utvecklingen inom såväl dokumentation som kommunikation och digitala vårdformer.

Däremot är VGR tveksamma till att regionens utbildningsstödjande strukturer skulle ta ansvar för närliggande kommuner eller privata vårdgivare.

Vidare ser VGR att effekten av ett VULF-avtal får störst potential om samtliga lärosäten, regioner och kommuner ansluter till VULF-avtalet.

VGR instämmer även i att de medicinska fakulteterna ges i uppdrag att formera noder bland alla lärosäten som ger sjuksköterskeutbildningen samt hälso- och sjukvårdshuvudmän i lämpliga geografiska områden. Dock vill VGR lyfta fram att det kan finnas risk att lokal samverkan försvåras och vill även värna denna.

Utredningen föreslår att avtalet omfattar sjuksköterskeutbildningen och specialistsjuksköterskeutbildningen men att konstruktionen medger att i framtiden kunna utökas till att omfatta fler hälso- och sjukvårdsutbildningar. VGR ser positivt på att fler hälso- och sjukvårdsutbildningar framöver omfattas.

7.1 Ett nationellt IT-stöd för verksamhetsförlagd utbildning bör utvecklas

VGR stödjer utredningens bedömning att ett nationellt IT-stöd kan effektivisera nyttjandet av tillgängliga platser, bidra till kvalitetssäkring och kan minska den manuella administrationen av placering av platser. Vidare delar även VGR bilden av att det idag finns begränsad kännedom på nationell nivå om kvalitet på platser

för verksamhetsförlagd utbildning och ser att man med ett nationellt IT-stöd bättre kan följa upp de kvalitetskrav som ställs i avtal.

De regionala IT-stöd som finns tillgängliga idag bedöms inte lämpliga för att ligga till grund för ett nationellt IT-stöd och VGR instämmer därför i utredningens slutsats att ett nytt nationellt IT-stöd bör utvecklas. VGR vill trycka på att en hög anslutningsgrad ökar potentialen till att IT-stödet ger nytta.

VGR ser mycket positivt på att det nationella IT-stödet bör omfatta samtliga hälso- och sjukvårdsutbildningar. Utredningen föreslår att det i ett första steg är sjuksköterske- och specialistsjuksköterskeutbildningar som omfattas och VGR menar att en färdplan för att omfatta fler hälso- och sjukvårdsutbildningar bör tas fram.

VGR vill poängtera att ett nationellt IT-stöd inte får innebära en nationellt styrd fördelning av platser och betonar särskilt att en geografisk närhet mellan lärosäte och VFU-placering alltid bör prioriteras.

8.1 En lagstadgad skyldighet att medverka i utbildning åstadkommer inte fler platser för verksamhetsförlagd utbildning

VGR stödjer utredningens bedömning att en lagstadgad skyldighet att medverka i utbildning för regioner och kommuner inte kan bidra effektivt till att skapa fler platser för VFU. Vidare delar VGR utredningens syn att en ensidig skyldighet att medverka i högre utbildning för hälso- och sjukvårdshuvudmän inte skapar en god grund för ömsesidigt samarbete mellan lärosäten samt hälso- och sjukvårdshuvudmän. Platser för VFU avgörs av andra faktorer.

VGR instämmer och delar betänkandets slutsats att avtal bättre möter det gemensamma ansvaret som lärosäten och hälso- och sjukvårdens huvudmän har. VGR stöder utredningens uppfattning att samverkan, struktur och ersättning utgör nyckelfaktorer för att åstadkomma fler platser för VFU.

9.1 Privata vårdgivares medverkan i utbildning bör främjas men inte regleras i lag

VGR stödjer utredningens bedömning att en lagreglerad skyldighet för privata vårdgivare att medverka i utbildning inte skulle utgöra ett effektivt verktyg för att skapa fler platser för VFU i sjuksköterskeutbildningen och inte bör regleras i lag. Vissa upphandlade uppdrag är väldigt smala när det avser volymer, verksamhet eller vilka vårdåtgärder som ingår och kan därmed inte bidra till en utbildningsplats med bredd. VGR menar att lagfäst skyldighet skulle även bli kostnadsdrivande för de upphandlingar där det inte kommer vara aktuellt med något utbildningsuppdrag. Kravställan vid upphandling bör ske utifrån VGR:s behov av utbildningsplatser och i dialog med utbildningsansvariga i verksamheterna och lärosätena inom regionen.

Att arbeta med hälso- och sjukvårdsmännens förutsättningar att medverka i VFU är ett sätt att säkra utbildningskapacitet där privata vårdgivares medverkan är viktig.

Utredningen föreslår att ge upphandlingsmyndigheten i uppdrag att ge stöd och regioner och kommuner som anlitar privata utförare.

VGR ser idag inget behov av stöd när det gäller kravställan vid upphandling av hälso- och sjukvårdstjänster, VGR har texter framtagna som möjliggör för VGR att förlägga verksamhetsförlagd utbildning hos externa vårdgivare med LOU-

avtal. Det behov av stöd som VGR ser är hur man arbetar tillsammans med lärosätena att i större grad nyttja möjligheterna som finns kravställda på VGR:s avtal med privata leverantörer samt att få en bild av hur stort behovet av utbildningsplatser är och inom vilka områden.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson
Regionstyrelsens ordförande

Håkan Sandahl
Regiondirektör